

मया कार्यं करिष्यते अत्रैव

◆ (सं.) रामानुजनायकः

सः कश्चन विज्ञानी । किन्तु वृत्तिः
तु कलकत्तायां गणनापरिशोधन-
विभागे । उन्नतः एव उद्योगः तस्य
तत्र । वेतनम् अपि उत्तमम् एव ।
तथापि तस्य मनः तु सदा विज्ञानविषयान्
एव चिन्तयति स्म ।

कदाचित् कार्यालयात् गृहं गच्छन् सः एकं नाम-
फलकम् अपश्यत् - ‘विज्ञानसंशोधनसंस्थानम्’
इति । सः तस्य भवनस्य अन्तः गत्वा सर्वं परिशील्य
तत्रत्यम् अपृच्छत् - “किम् अहमपि अत्र संशोधनं
कर्तुम् अर्ह्यम् ?” इति ।

तत्रत्यः प्रमुखः एतं प्रस्तावं सहर्षम् अङ्गीकृत-
वान् । तस्मात् दिनात् तेन विज्ञानिना तत्र संशोधन-
कार्यम् आरब्धम् । उषसि सार्धपञ्चवादने सः
संशोधनालये उपस्थितः भवति स्म । नववादन-
पर्यन्तं कार्यं कृत्वा गृहं गत्वा दशवादने कार्यालये
उपस्थितः भवति स्म । सायं पञ्चवादनानन्तरं पुनरपि
संशोधनालयं गत्वा रात्रौ नववादनपर्यन्तं कार्यं
करोति स्म ।

विज्ञानविषये स्थिता तदीया आस्था शिक्षणवेत्तुः
आशुतोषमुखर्जिवर्यस्य अवधानम् अपि आकर्षत् ।
आशुतोषवर्यः कदाचित् तम् उपसर्प्य अपृच्छत् -
“कलकत्ताविश्वविद्यालये सद्यः एव संस्थापितस्य

भौतविज्ञानपीठस्य नेतृत्वं किं भवान् अङ्गीकुर्यात् ?”
इति ।

स्वपरिणत्यनुगुणतया स्थितम् एतत् पदं सः विज्ञानी
सहर्षम् अङ्गीकृतवान् । अल्पे एव काले तेन तत्र विशेष-
प्रगतिः साधिता । एतस्मात् तुष्टः आशुतोषमुखर्जिः
कदाचित् अवदत् - “भवान् इङ्ग्लेण्ड्देशं गत्वा
अधिकपरिणतिं प्राप्य आगच्छतु” इति ।

मोहकम् एतम् अवसरं तृणाय मन्यमानः सः विज्ञानी
अवदत् - “किं विदेशं प्रति गमनेन ? मया कार्यं करिष्यते
अत्रैव । परिणतिः अपि अत्रैव आसादयिष्यते । विदेशम्
अगत्वा अत्रैव कार्यं कुर्वन् जगतः एव विस्मायिकां सिद्धिं
दर्शयिष्यामि अहम्” इति ।

सामान्ये प्रयोगालये अल्पधनलभ्यानाम् उप-
करणानाम् एव साहाय्येन सः अपूर्वं संशोधनं कुर्वन्
अतिशयितां सिद्धिं प्राप्तवान् । नोबेल्पारितोषिकम् अपि
प्राप्तं तेन ।

तस्य महात्मनः नाम अस्ति - सर् सि.वि.रामन् इति ।